

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran
سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران

۱۷۱۵۲

چاپ اول

اسفند ۱۳۹۲

INSO

17152

1st. Edition
Mar.2014

صنایع دستی - احرامی بافی - ویژگی‌ها

Handicrafts -
Weaving Ehrâmi - Specifications

ICS: 97.195

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۱۳۹۰/۲۹۶، به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است. تدوین استاندارد در حوزه‌های مختلف در کمیسیون‌های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب‌نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می‌شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان‌های دولتی و غیردولتی حاصل می‌شود. پیش‌نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی‌نفع و اعضای کمیسیون‌های فنی مربوط ارسال می‌شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به‌عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می‌شود.

پیش‌نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان‌های علاقه‌مند و ذی‌صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین‌شده تهیه می‌کنند، در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به‌عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می‌شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می‌شوند که بر اساس مفاد نوشته‌شده در استاندارد ملی ایران شماره «۵» تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می‌دهد، به تصویب رسیده‌باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین‌المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین‌المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین‌المللی اندازه‌شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به‌عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می‌کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی‌های خاص کشور، از آخرین پیشرفت‌های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین‌المللی بهره‌گیری می‌شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می‌تواند با رعایت موازین پیش‌بینی‌شده در قانون، برای حمایت از مصرف‌کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست‌محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید.

سازمان می‌تواند به‌منظور حفظ بازارهای بین‌المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه‌بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان‌بخشیدن به استفاده‌کنندگان از خدمات سازمان‌ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم‌های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست‌محیطی، آزمایشگاه‌ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش؛ سازمان ملی استاندارد ایران این‌گونه سازمان‌ها و مؤسسات را براساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می‌کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آنها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می‌کند. ترویج دستگاه بین‌المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گران‌بها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران، از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
« صنایع دستی - احرامی بافی - ویژگی ها »

رئیس:

صلاحی، معصومه
(لیسانس صنایع دستی)

سمت / نمایندگی

کارشناس اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی
و گردشگری استان خوزستان

دبیر:

رحیمی، عباس
(فوق لیسانس عکاسی)

عضو هیئت علمی دانشگاه مازیار رویان

اعضا: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

ابراهیمی زاده، وحید
(فوق لیسانس مکانیک)

کارشناس اداره کل استاندارد استان خوزستان

برگریزان، مرضیه

صنعت گر

چراغی، حسین
(فوق لیسانس مهندسی مواد)

کارشناس اداره کل استاندارد استان خوزستان

حاجی پور، عبدالله
(لیسانس صنایع دستی)

معاون هنرستان کار و دانش کازرون

حقیقی، حمیده
(لیسانس صنایع دستی)

کارشناس

حیدری، افشین
(فوق دیپلم الکترونیک)

معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی،
صنایع دستی و گردشگری استان خوزستان

خسروی راد، سمیه
(فوق لیسانس فرهنگ و زبان های باستانی)

کارشناس اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی
و گردشگری استان خوزستان

رضوی، منصوره
(فوق لیسانس مردم شناسی)

کارشناس اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی
و گردشگری استان خوزستان

شریفزادگان، محمد
(فوق لیسانس صنایع)

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد مسجدسلیمان

فروزانزاده، رجبعلی

صنعتگر

غضنفری، مانیا
(لیسانس صنایع دستی)

کارشناس

قانی، افسانه
(دکترای پژوهش هنر)

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد نجفآباد

گودرزی، ابراهیم
(لیسانس فرش)

کارشناس

محمدرضا فام، حمید
(فوق لیسانس نقاشی)

عضو هیئت علمی دانشگاه مازیار رویان

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ب	آشنایی با سازمان ملی استاندارد
ج	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
و	پیش‌گفتار
ز	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۱	۳ اصطلاحات و تعاریف
۴	۴ ابزارهای تولید
۵	۵ ویژگی‌ها
۵	۱-۵ ویژگی‌های مواد اولیه
۶	۲-۵ ویژگی‌های فرآورده نهایی
۶	۱-۲-۵ ساختار
۶	۲-۲-۵ نقش و طرح
۷	۳-۲-۵ رنگ‌بندی
۷	۴-۲-۵ ثبات رنگ
۷	۵-۲-۵ ابعاد
۸	۶-۲-۵ عیب‌های ظاهری
۸	۶ بسته‌بندی
۸	۷ نشانه‌گذاری
۱۰	پیوست الف (اطلاعاتی) نقوش و طرح‌های رایج احرامی
۱۳	پیوست ب (اطلاعاتی) نمونه‌هایی از نقوش بومی خوزستان
۱۵	پیوست پ (اطلاعاتی) کتاب‌نامه

پیش‌گفتار

استاندارد " صنایع دستی - احرامی‌بافی - ویژگی‌ها " که پیش‌نویس آن در کمیسیون‌های مربوط توسط سازمان ملی استاندارد ایران تهیه و تدوین شده و در یکصد و هفتاد و سومین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۰۵ / ۰۹ / ۱۳۹۲ مورد تصویب قرار گرفته‌است، اینک به‌استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات سازمان ملی استاندارد ایران ، مصوب بهمن‌ماه ۱۳۷۱، به‌عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات؛ استانداردهای ملی ایران، در مواقع لزوم تجدیدنظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدیدنظر در کمیسیون فنی مربوط، مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته، به‌شرح زیر است:
۱- تحقیقات و تجربیات متخصصان داخلی.

۲- قاضیانی، فرحناز، بختیاری‌ها؛ بافته‌ها و نقوش، چاپ اول، تهران، پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی کشور، ۱۳۷۶.

۳- تذهیبی مسعود و فریده شهبازی، نقش‌مایه‌های/ ایران، تهران، سروش، ۱۳۷۴.

مقدمه

احرامی‌بافی، یکی از رشته‌های پارچه‌بافی سنتی ایران و رشته بومی استان خوزستان است. این منسوج، بافته‌ای از الیاف پشم و پنبه با طرح‌های ساده هندسی می‌باشد که به‌وسیله دستگاه پارچه‌بافی دستی بافته می‌شود. در گذشته، نوع بدون نقش این دست‌بافته را به‌عنوان پوشش احرام در اجرای مناسک حج به‌کار می‌بردند، اما در حال حاضر، احرامی در چند اندازه گوناگون در قالب سجاده، پادری، روفرشی و فرآورده‌های مشابه بافته می‌شود.

تاکنون تحقیق جامع و منسجمی که زوایای پنهانِ مربوط به زمان و دلایل پیدایش این هنر- صنعت را آشکار کند، صورت نگرفته است، اما اغلب احرامی‌بافان، سابقه فعالیت این رشته را بیش از پانصد سال می‌دانند. این مسئله با توجه به سابقه چندده‌زساله منطقه خوزستان در زمینه نساجی سنتی و هم‌چنین ظهور انواع شیوه‌های بافت در این منطقه، چندان دور از ذهن نیست.

با توجه به این‌که احرامی‌بافی علاوه بر استان خوزستان، در استان‌های یزد و ایلام نیز انجام می‌شود؛ لذا در این استاندارد، کلیه اصطلاحات به‌کاررفته، مخصوص این منطقه جغرافیایی است.

« صنایع دستی - احریمی بافی - ویژگی ها »

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین ویژگی‌های مواد اولیه، فرآورده نهایی، ابزارهای تولید، بسته‌بندی و نشانه‌گذاری احریمی استان خوزستان است. این استاندارد برای انواع احریمی تولیدشده در استان خوزستان کاربرد دارد. این استاندارد برای سایر منسوجات دست‌باف ایران کاربرد ندارد.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آنها ارجاع داده شده‌است. بدین ترتیب، آن مقررات جزئی از این استاندارد ملی ایران محسوب می‌شود. در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه‌ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آنها ارجاع داده شده‌است، همواره آخرین تجدیدنظر و اصلاحیه‌های بعدی آنها مورد نظر است. استفاده از مراجع زیر برای این استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۲۸، اندازه‌گیری چگالی خطی (نمره) نخ به صورت کلاف - روش آزمون

۲-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۲۰۴، نساجی - ثبات رنگ در برابر مالش - روش آزمون

۳-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۴۰۸۴، روش تعیین ثبات رنگ در مقابل نور مصنوعی - لامپ قوس گزنون

۴-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۹، ثبات رنگ کالاهای نساجی - روش آزمون ثبات در برابر حلال‌های آلی

۵-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۴۱۸۶، ویژگی‌های نخ پنبه‌ای مورد مصرف در پود فرش دست‌باف

۶-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۰۰۷۶، ثبات رنگ در برابر شستشو با صابون یا صابون و سودا - روش آزمون

۷-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۹۳۳، نساجی - نشانه‌های مورد استفاده در برچسب‌های مراقبت از کالا.

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می‌رود:

۱-۳

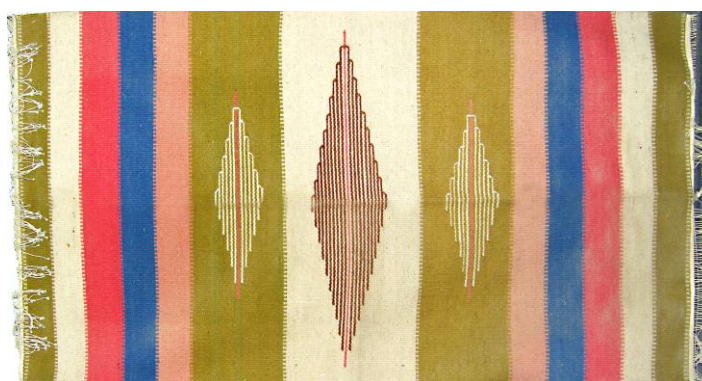
نساجی سنتی

شامل رشته‌هایی است که در آنها، با استفاده از دستگاه‌های پارچه‌بافی دووردی، چهاروردی، شش‌وردی، هشت‌وردی و ژاکارد^۱ دستی، انواع دست‌بافته تولید می‌شود.

۲-۳

احرامی

احرامی، فرآورده‌ای تهیه‌شده از الیاف پشم و پنبه و با طرح‌های ساده هندسی که به‌وسیله دستگاه پارچه‌بافی دستی بافته می‌شود. احرامی در چند اندازه گوناگون در قالب سجاده، پادری، روفرشی و غیره بافته می‌شود (به شکل ۱ مراجعه کنید).

شکل ۱- نمونه‌ای از احرامی

۳-۳

نخ تار

نخ‌هایی که به‌صورت طولی در احرامی قرار می‌گیرند.

۴-۳

نخ پود

نخ‌هایی که در عرض احرامی و عمود بر نخ‌های تار قرار می‌گیرند.

۵-۳

نخ پشمی

نخ تهیه‌شده از الیاف پشم گوسفند که به‌صورت دستی یا ماشینی، به شکل چندرشته‌ای تابیده شده و مورد مصرف قرار می‌گیرد.

۱- ماشین ژاکارد (Jacquard) مکانیکی در سال ۱۸۰۵، توسط ژوزف ماری ژاکارد فرانسوی ساخته شد. باین اختراع، بافت پارچه‌های نقش‌دار که تا آن زمان توسط دستگاه‌های بافندگی دستی انجام می‌شد، به‌صورت ماشینی درآمد. ماشین‌های ژاکارد، بالاترین سطح کنترل نخ‌های تار را دارند و این به خاطر کنترل جداگانه یا کنترل گروهی نخ‌های تار در عرض بافت پارچه است. این ماشین‌ها می‌توانند پیچیده‌ترین طرح‌های پارچه‌های تار و پودی را ببافند.

۶-۳

نخ پنبه‌ای

نخ تهیه شده از الیاف پنبه که به صورت دستی یا ماشینی، به شکل چندرشته‌ای تابیده شده و مورد مصرف قرار می‌گیرد.

۷-۳

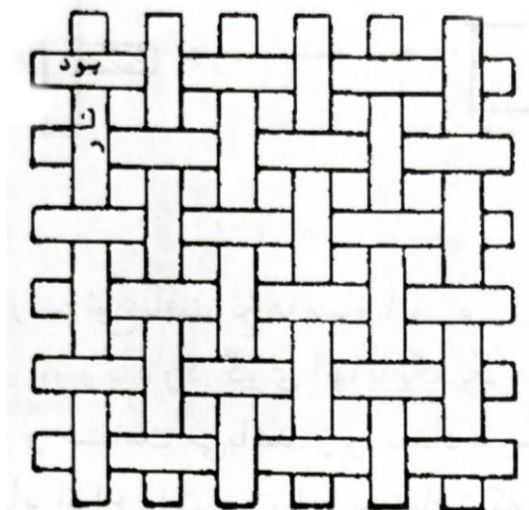
نمره نخ متریک (N_m)

عبارت است از طولی از نخ بر حسب متر که وزن آن یک گرم باشد.

۸-۳

بافت

عبارت است از درگیری نخ‌های تار (چله) و نخ‌های پود (با توجه به نوع منسوجات) با حالت‌ها و طرح‌های مختلف (به شکل ۲ مراجعه کنید).

شکل ۲- بافت ساده و شیوه استقرار نخ‌های تار و پود در کنار یکدیگر

۹-۳

عیب‌های ذاتی

عیب‌ها و نقص‌هایی که در هنگام بافت ایجاد می‌شود و ناشی از عدم رعایت اصول بافت یا مهارت کم بافنده است.

۱۰-۳

عیب‌های عارضی

عیب‌ها و نقص‌هایی که پس از اتمام بافت در اثر عوامل محیطی از قبیل رطوبت، کشش، پارگی، بیدزدگی و سایر عوامل مخرب ایجاد می‌شود.

۴ ابزارهای تولید

۱-۴ دستگاه احرامی بافی

دستگاه سنتی احرامی بافی از نوع دووردی است. دستگاه احرامی بافی به صورت ثابت در کارگاه مستقر می شود و نخ های تار به شکل افقی بر روی آن قرار می گیرند. بیشتر قطعات این دستگاه، مشابه سایر دستگاه های نساجی سنتی از جنس چوب است.

با انجام تمهیدات و تغییراتی می توان اجزای چوبی ثابت دستگاه بافندگی را به اجزای فلزی با قابلیت چفت و بست تبدیل نمود. این امر باعث می شود صنعت گران، خود اقدام به برپایی دستگاه بافندگی در کوتاه ترین زمان ممکن نمایند و در این راستا نیاز آنان به افرادی که دستگاه را راه اندازی می کنند، برطرف شود. همچنین بهتر است از آلیاژهای فلزی سبک و مقاوم در ساخت اجزای دستگاه احرامی بافی و سایر تجهیزات جانبی استفاده شود.

بر اساس تحقیقات انجام شده، از لحاظ ارگونومی، خطر ابتلا به بیماری های اسکلتی و عضلانی در دستگاه های سنتی بیشتر است؛ بنابراین در دستگاه متحرک جدید، گودکار^۱ را نیز می توان حذف نمود و کل دستگاه را با کمک پایه هایی در ارتفاع حدود پنجاه سانتی متری از کف کارگاه قرار داد. بدین ترتیب پاخو (پدال) ها بر روی کف کارگاه واقع شده و بافنده به واسطه نشستن بر روی نیمکت پشتی دار قابل تنظیم در ارتفاع و زاویه مناسب، بر آنها مسلط می شود (به شکل ۲ مراجعه کنید).

شکل ۲- وضعیت ارگونومیک نیمکت در دستگاه جدید

۲-۴ دفه

ابزاری است که برای کوبیدن پودها از آن استفاده می شود. باید نوع آن به گونه ای انتخاب شود که با پهنای احرامی و ضخامت چله ها، به طور کامل منطبق باشد. برای بافت احرامی کم عرض، باید از دفه کوچک تر و سبک تر استفاده شود تا از خستگی بازوان بافنده جلوگیری شود.

۱- چاله ای است در کف کارگاه بافندگی جهت استقرار پایین تنه بافنده. دستگاه بر روی گودکار مستقر شده و پاهای بافنده جهت فشار بر پدال ها و باز نمودن دهنه کار، در گودکار جای می گیرد. استفاده از گودکار در درازمدت، باعث بروز بیماری هایی از قبیل رماتیسم (به علت وجود رطوبت چاله)، کمردرد و ورم مفاصل می شود.

۳-۴ لیت

قطعه‌ای مستطیل شکل از جنس نی مردابی است که از تیغه‌های باریکی با فاصله مساوی و به موازات یکدیگر تشکیل می‌شود. نخ‌های تار (چله‌ها) از میان این تیغه‌ها عبور می‌کنند. لیت، پود قرارداد شده در دهنه کار را، به پودهای قبلی می‌کوبد و منسجم می‌کند. به جای لیت‌های سنتی، می‌توان از لیت‌های فلزی استاندارد با شماره‌های گوناگون بهره گرفت.

۴-۴ بلول

بلول (ماسوره)، لوله باریک و کوتاهی است که نخ پود به دور آن پیچیده و درون مکو (ماکو) جای گذاری می‌شود.

۵-۴ چرخ ماسوره تابی (دک بلول گرنی)

چرخ ماسوره تابی شامل دو چرخ بزرگ و کوچک است که با چرخاندن چرخ بزرگ، چرخ کوچک دستگاه نیز چرخیده و نخ را به دور بلول می‌پیچد. بلول گرنی علی‌رغم سادگی‌اش، به صرف زمان زیادی نیاز دارد. با تبدیل ساختار چوبی این دستگاه به ساختار فلزی و نصب یک موتور برقی کوچک روی آن، می‌توان سرعت انجام این کار را تا حد قابل توجهی افزایش داد و در وقت و نیروی انسانی صرفه‌جویی نمود.

۵ ویژگی‌ها

۱-۵ ویژگی‌های مواد اولیه

۱-۱-۵ نخ پشمی

۱-۱-۱-۵ پود احرامی، باید از پشم گوسفند زنده تهیه شده باشد. پشم تهیه شده به روش دباغی، دارای مرغوبیت کافی نیست.

یادآوری - روش آزمون پشم به کاررفته در پود احرامی، باید طبق استاندارد ملی ایران شماره ۴۴۸۸، باشد.

۳-۱-۱-۵ نخ ریسیده شده با پشم خودرنگ، باید از لحاظ رنگ یکنواخت باشد.

یادآوری - سنجش یکنواختی رنگ نخ حاصله از پشم خودرنگ، به صورت مشاهده و بررسی چشمی می‌باشد.

۴-۱-۱-۵ پود احرامی باید دولا بوده و دارای نمره بین $15 N_m$ تا $25 N_m$ باشد.

یادآوری - روش آزمون اندازه‌گیری چگالی خطی نخ، باید طبق استاندارد ملی ایران شماره ۲۸، باشد.

۲-۱-۵ نخ پنبه‌ای

۱-۲-۱-۵ تار احرامی از جنس پنبه است.

۲-۲-۱-۵ نخ پنبه‌ای مورد استفاده، محصول کارخانه‌های ریسندگی است و به‌عنوان تار (چله) مورد استفاده قرار می‌گیرد و ویژگی‌های آن باید مطابق استاندارد ملی ایران شماره ۴۱۸۶، باشد.

۳-۲-۱-۵ تعداد رشته‌های نخ پنبه مصرفی، باید در همه‌جا یکنواخت و قطر آن یکسان باشد.

یادآوری - استفاده از کاموا (الیاف مصنوعی) در ساختار احرامی مجاز نیست.

۲-۵ ویژگی‌های فرآورده نهایی

۱-۲-۵ ساختار

۱-۱-۲-۵ هر قطعه احرامی، باید شامل سرریشه و بافت اصلی که خود شامل نقوش است، باشد.

۲-۱-۲-۵ تار احرامی، باید از جنس پنبه یا پشم و پود آن از جنس پشم باشد.

۳-۱-۲-۵ برای جلوگیری از درآمدن و شل شدن پودهای ابتدا و انتهای احرامی و استحکام بیشتر آن، باید سرریشه‌های پایین و بالای احرامی را سه به سه در یک ردیف گیس‌مانند، به هم بافته و اندازه طولی آنها را یکنواخت کنند.

۴-۱-۲-۵ سرریشه‌های احرامی، می‌توانند به صورت گیس‌باف و گره مشبک نیز تزئین شوند. باید دقت شود که بافته‌ها، دقیق و منظم و از کیفیت قابل قبولی برخوردار باشند.

۵-۱-۲-۵ طول سرریشه‌های آزاد دو سر احرامی، باید حداقل پنج سانتی‌متر و طول گروه ریشه‌های به هم بافته‌شده، حداقل دو سانتی‌متر باشد.

۲-۲-۵ نقش و طرح

۱-۲-۲-۵ نقش‌های احرامی اصیل، هندسی و متقارن هستند و به دلیل ماهیت بافت این نوع دست‌بافته، اجرای نقوش گردان و منحنی امکان‌پذیر نیست. رایج‌ترین نقش‌های احرامی در پیوست الف ارائه شده‌است.

۲-۲-۲-۵ ظاهر نقش‌های احرامی، باید براساس مبانی بصری، متعادل، متناسب و هماهنگ باشد.

۳-۲-۲-۵ نباید ظاهر نقوش بدشکل و دارای اعوجاج باشند.

۴-۲-۲-۵ نقوش احرامی، باید اصیل و مورد تأیید کارشناسان سازمان صنایع دستی باشد و به صورت دقیق اجرا شده باشند. پیشنهاد می‌شود در احرامی، از نقش‌های بومی منطقه خوزستان که نمونه‌هایی از آنها در استفاده پیوست ب ارائه شده‌است، استفاده شود.

۵-۲-۲-۵ طرح‌های احرامی، به طور معمول به صورت ذهنی و متقارن اجرا می‌شوند. در طرح‌های قرینه، رعایت تقارن از نگاه چشم غیرمسلح الزامی است.

۶-۲-۲-۵ رایج‌ترین طرح‌های احرامی خوزستان، عبارت‌اند از: طرح لوزی، طرح کاجی، طرح لوزی در لوزی، طرح راه‌راه ساده، طرح راه‌راه تی‌خروسی، طرح آجرکاری، طرح پروانه، طرح خشتی، طرح عروسکی و طرح نی و بنگشت. برخی از طرح‌های احرامی، در پیوست پ آورده شده‌است.

یادآوری - از آنجا که براساس تحقیقات بازاریابی انجام‌شده در بخش صادرات، از نظر خریداران امروز، دست‌بافته‌های با طرح خلوت بر دست‌بافته‌های با طرح شلوغ اولویت دارند، پیشنهاد می‌شود طرح‌های اصیل و خلوت در احرامی اجرا شود.

۳-۲-۵ رنگ‌بندی

۱-۳-۲-۵ در احرامی، از ترکیب رنگ‌های گوناگون بهره می‌برند. باید در رنگ‌بندی احرامی مانند سنت اصیل کهن، از رنگ‌های شاد، درخشان و روشن با حفظ اصالت استفاده گردد.

۲-۳-۲-۵ رنگ‌بندی احرامی، باید متناسب و هماهنگ باشد.

۳-۳-۲-۵ رنگ‌بندی احرامی، باید یکنواخت باشد و دورنگی و رنگ‌پریدگی در قسمت‌های مختلف بافت آن مشاهده نگردد.

۴-۳-۲-۵ بهتر است در رنگ‌بندی احرامی، از همنشینی‌ها و تضادهای رنگی، به‌خوبی استفاده شود.

یادآوری - توصیه می‌شود رنگ‌های کرم، روناسی روشن، مسی، پوست پیازی و آبی که در بازارهای فعلی براساس تحقیقات بازاریابی انجام شده و نسبت به سایر رنگ‌ها خریداران بیشتری دارند؛ با حفظ اصالت، به رنگ‌بندی احرامی اضافه گردند.

۴-۲-۵ ثبات رنگ

۱-۴-۲-۵ همه رنگدانه‌های به‌کاررفته در رنگ‌ریزی نخ‌های احرامی باید از ثبات مطلوبی برخوردار باشند. بدیهی است رنگدانه‌های طبیعی به‌علت مزیت بیشتر نسبت به رنگدانه‌های شیمیایی، توصیه می‌شود.

۲-۴-۲-۵ درجه تغییر رنگ و درجه لکه‌گذاری در برابر عوامل مختلف طبیعی، مکانیکی و شیمیایی نخ پشمی رنگ‌ریزی‌شده، باید مطابق جدول ۱ باشد.

جدول ۱- ویژگی‌های ثبات رنگ احرامی

ردیف	عوامل مختلف	حداقل درجه لکه‌گذاری	حداقل درجه تغییررنگ	شماره استاندارد ملی
۱	نور	—	۵	۴۰۸۴
۲	شست‌وشو	۴	۴	۱۰۰۷۶
۳	مالش خشک	۴	۴	۲۰۴
۴	مالش مرطوب	۴	۴	۲۰۴
۵	حلال‌های آلی	۴	۴	۱۵۰۹

۵-۲-۵ ابعاد

در حال حاضر، احرامی به طور معمول در اندازه‌های مطابق با جدول ۳ تولید می‌شود.

جدول ۳- ابعاد رایج احرامی

ابعاد (برحسب سانتی‌متر)	۱۱۰ × ۷۰	۱۵۰ × ۱۰۰
-------------------------	----------	-----------

از آنجا که برخی از این ابعاد متناسب با نیاز مصرف‌کنندگان امروز نیست، ابعاد احرامی می‌تواند برحسب توافق بافنده و مشتری، تغییر یابد.

۵-۲-۶ عیب‌های ظاهری

۵-۲-۶-۱ احرامی باید عاری از عیب‌های ظاهری ذاتی باشد. این عیب‌ها شامل گره‌دارشدن، دورنگی، رگه‌دارشدن، غیریکنواختی ردیف‌های بافته‌شده، ترکیدگی و بدقوارگی است.

۵-۲-۶-۲ همچنین احرامی نباید دارای عیوب ظاهری عارضی از قبیل پارگی، سوراخ‌شدگی، سوختگی، رنگ‌پس‌دادن، پوسیدگی، آثار رفوگری، ساییدگی، رنگ‌پریدگی، بیدخوردگی و نخ‌کشی باشد.

۶ بسته‌بندی

۶-۱ احرامی، باید نخست در کیسه‌ی پلی‌اتیلن بی‌رنگ و سالم و سپس در جعبه‌های مقوایی مقاوم بسته‌بندی شود. در جعبه‌ها باید به‌گونه‌ای بسته شود که از ورود گرد و خاک و سایر عواملی که باعث ایجاد نقص در فرآورده می‌شود، جلوگیری شود.

۶-۲ احرامی باید سالم، تمیز و به‌صورت متقارن تا شود و درون بسته قرار گیرد.

۶-۳ تازدن احرامی باید به‌گونه‌ای باشد که اثر خط تای آن برجای نماند و دچار شکستگی نشود.

یادآوری - در صورت توافق، بسته‌بندی احرامی می‌تواند به شکل مناسبی غیر از جعبه مقوایی باشد.

۷ نشانه‌گذاری

۷-۱ نشانه‌گذاری بسته‌بندی

بر روی بسته‌های احرامی باید آگاهی‌های زیر با فونت مناسب، قابل خواندن با چشم غیرمسلح با جوهر پاک‌نشدنی و قابل رویت، درج شود. برای مصارف داخلی، اطلاعات مربوطه باید به زبان فارسی و برای صادرات، علاوه بر زبان فارسی، به زبان انگلیسی و یا زبان کشور خریدار نیز نوشته شود:

۷-۱-۱ عبارت «احرامی» به‌همراه عبارت «صنایع‌دستی استان خوزستان»

۷-۱-۲ نام طرح و نقوش احرامی

۷-۱-۳ نشان احرامی‌باف (در موارد خاص و فرآورده درجه یک)

۷-۱-۴ نشان سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

۷-۱-۵ اطلاعات مربوط به صادرکننده؛ شامل: نام و نشانی دقیق و رایانامه خرید فرآورده (در صورت وجود)

۷-۱-۶ عبارت «ساخت ایران»

۷-۱-۷ جنس پود و جنس تار احرامی

۷-۱-۸ ابعاد احرامی بر حسب سانتی‌متر

۷-۱-۹ تاریخ بافت فرآورده به سال

۷-۱-۱۰ شرایط شست‌وشو و نگهداری فرآورده با استفاده از علائم اختصاری و بین‌المللی طبق استاندارد ملی ایران شماره ۹۳۳

۷-۱-۱۱ بارکد

۷-۱-۱۲ شماره پروانه تولید صنعت‌گر

۷-۲ نشانه‌گذاری تکی

هم‌چنین یک برچسب سفید به ابعاد ۸ سانتی‌متر در ۶ سانتی‌متر حاوی اطلاعات زیر به زبان فارسی و انگلیسی باید در گوشه‌ای از پشت احرامی نصب گردد. اطلاعات زیر باید به‌صورت خوانا و ثابت بر روی برچسب نوشته شود.

۷-۲-۱ نام طرح و نقوش احرامی

۷-۲-۲ محل بافت احرامی

۷-۲-۳ نام و نشان صنعت‌گر

۷-۲-۴ اطلاعات مربوط به صادرکننده؛ شامل: نام و نشانی دقیق و رایانامه خرید کالا (در صورت وجود)

۷-۲-۵ ابعاد احرامی به سانتی‌متر

۷-۲-۶ جنس پود و جنس تار احرامی

۷-۲-۷ درج نماد شست‌وشو در آب با دمای 30°C

پیوست الف

(اطلاعاتی)

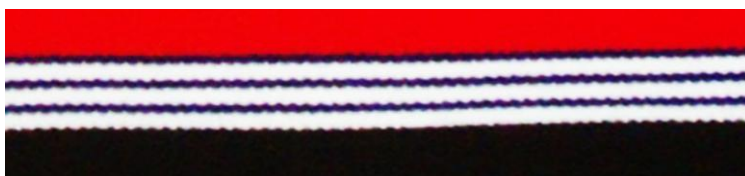
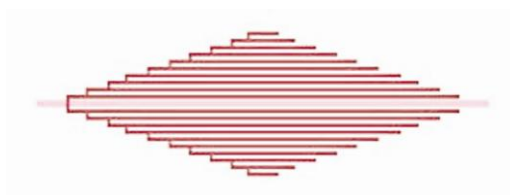
نقوش و طرح‌های رایج احرامی

الف-۱- نقوش رایج احرامی

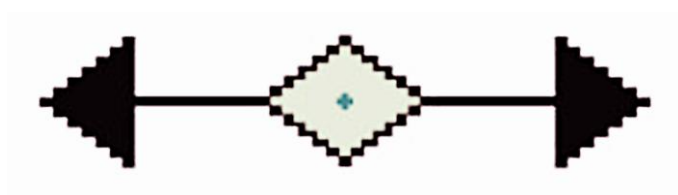
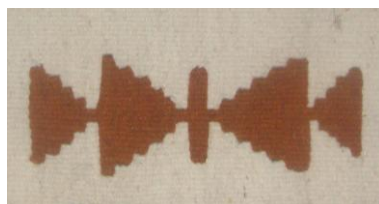
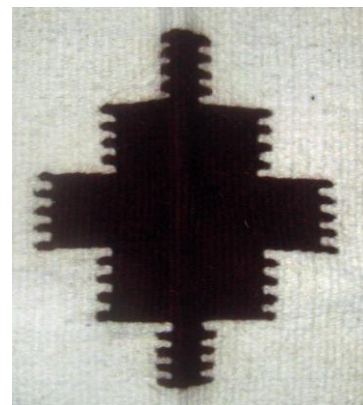
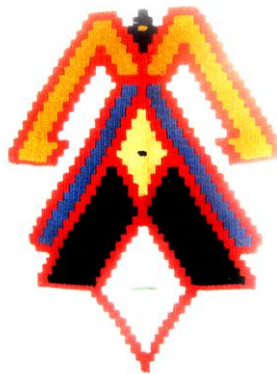
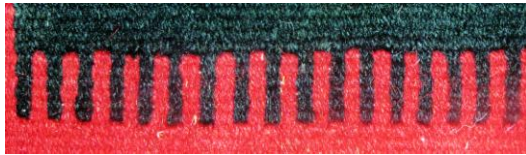
در احرامی‌های اصیل خوزستان، نقش‌مایه‌هایی اختصاصی با الهام از فرهنگ قومی منطقه‌ی خوزستان مورد استفاده قرار می‌گیرند. این نقش‌مایه‌ها هندسی و متقارن هستند و به‌دلیل ماهیت بافت این نوع دست‌بافته، اجرای نقوش گردان و منحنی امکان‌پذیر نیست.

رایج‌ترین نقش‌مایه‌های احرامی خوزستان عبارت‌اند از: مستطیل، لوزی، کاج، بنگشتک، دندون موشی، تی‌خروسی، شونه، خشت، آجرکاری و عروسک.

نمونه‌هایی از نقوش رایج احرامی در شکل الف-۱ نشان داده شده است.

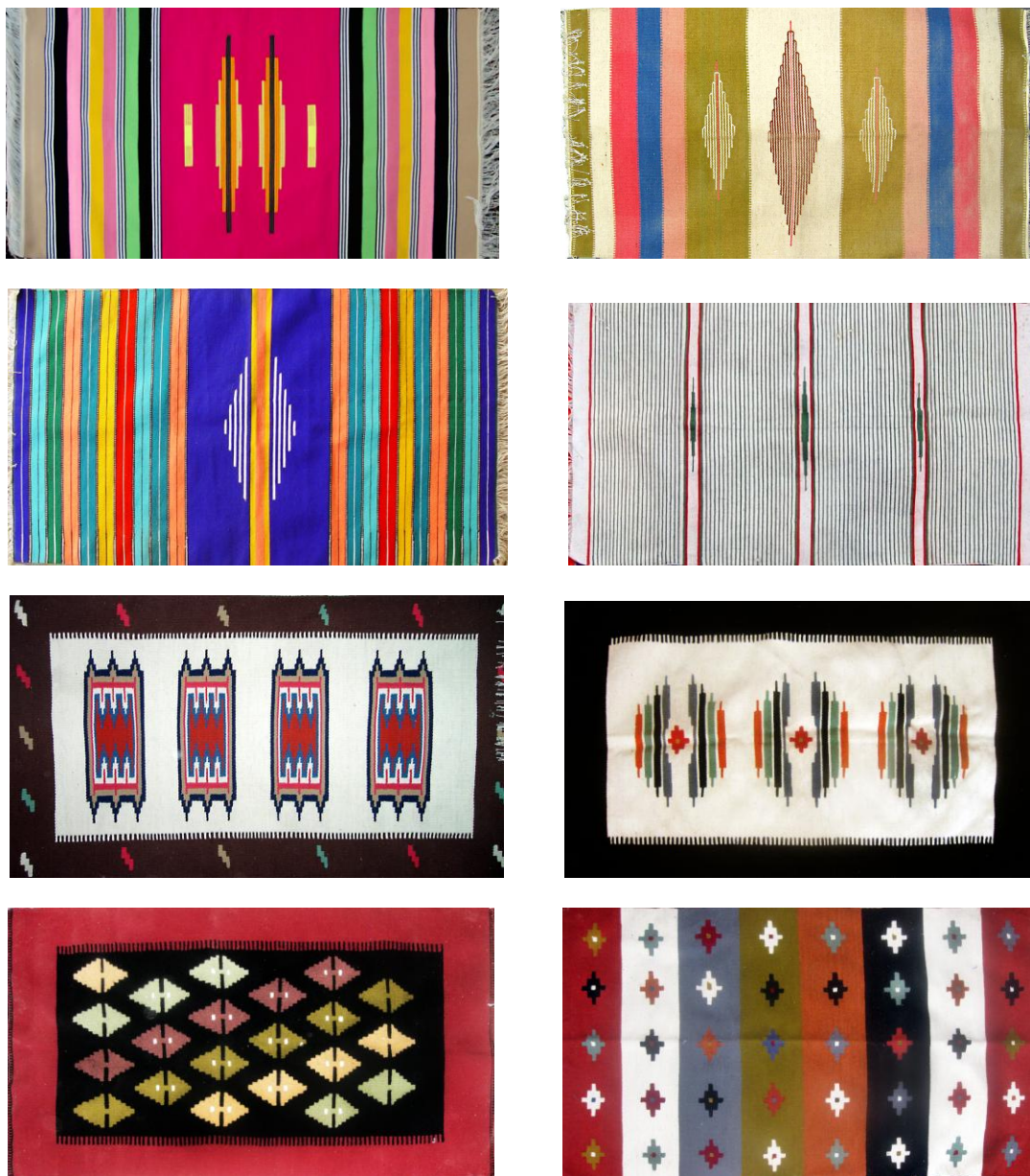
شکل الف - ۱- نقوش رایج احرامی

شكل الف - ١ - ادامه

الف - ۲ - طرح‌های رایج احرامی

رایج‌ترین طرح‌های احرامی خوزستان، عبارت‌اند از: طرح لوزی، طرح کاجی، طرح لوزی در لوزی، طرح راه‌راه ساده، طرح راه‌راه تی‌خروسی، طرح آجرکاری، طرح پروانه، طرح خشتی، طرح محراب، طرح حوض و کناره با دو یا یک کناره، طرح بوسه‌ی دوماهی، طرح عروسکی و طرح نی و بنگشت. نمونه‌هایی از طرح‌های احرامی در شکل پ- ۱ نشان داده شده است.

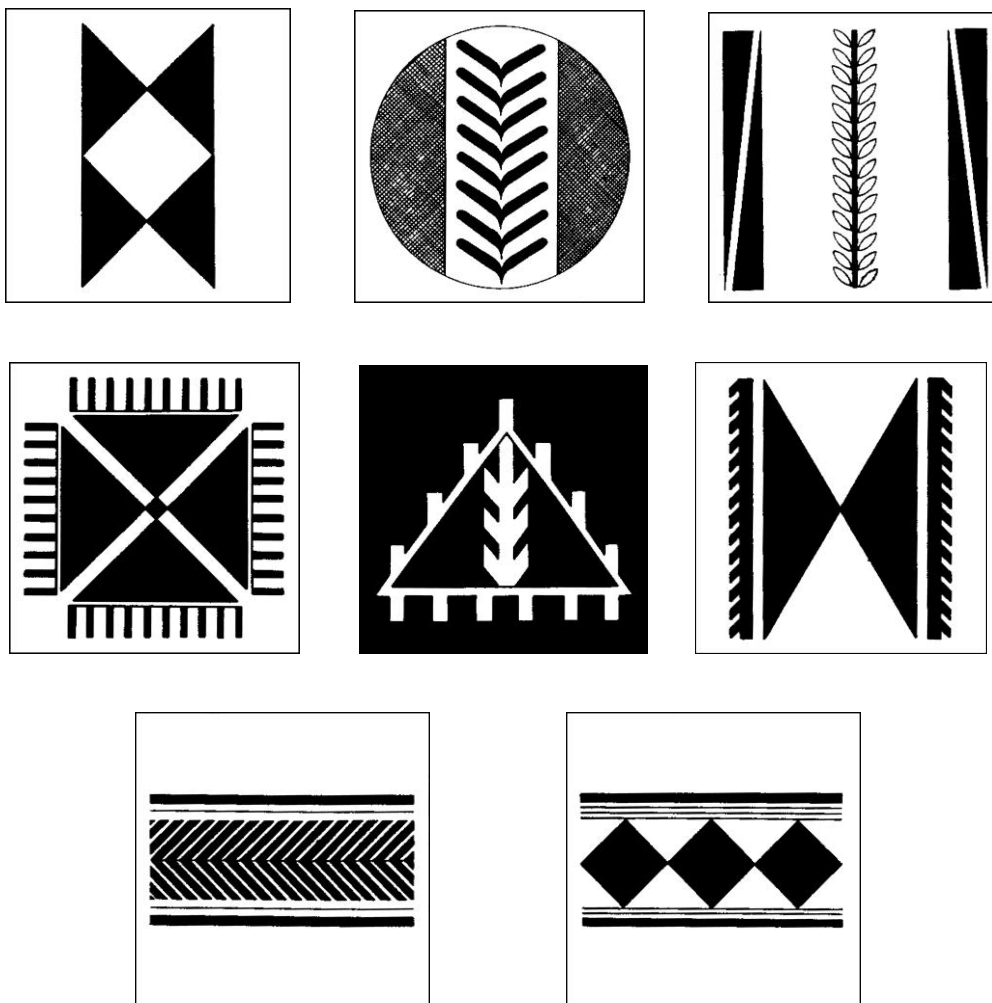
شکل الف - ۲ - طرح‌های رایج احرامی

پیوست ب
(اطلاعاتی)

نمونه‌هایی از نقوش بومی خوزستان

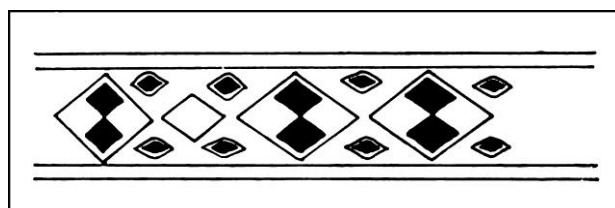
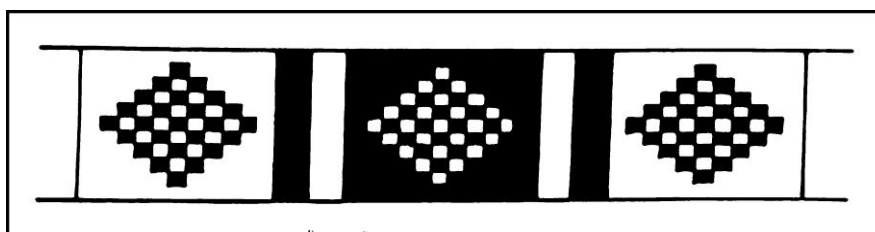
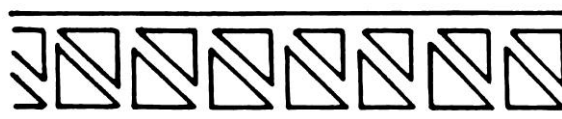
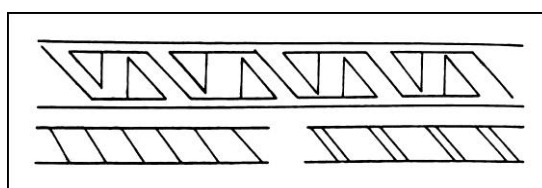
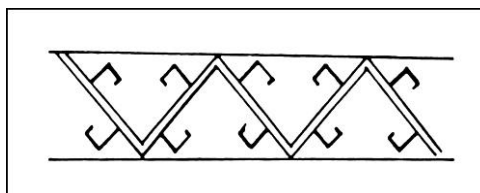
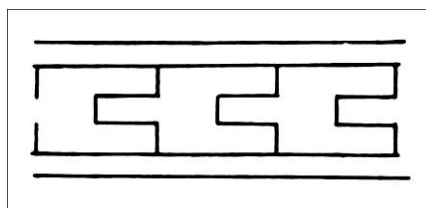
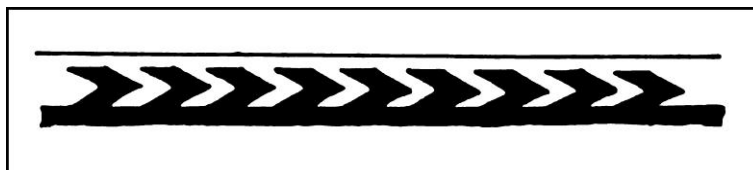
نمونه‌هایی از نقوش مربوط به تمدن شوش در شکل ب- ۱ و نمونه‌هایی از نقوش مربوط به دست‌بافته‌های بختیاری در شکل ب- ۲ نشان داده شده است.

ب- ۱: نقوش مربوط به تمدن شوش

شکل ب- ۱- نقوش مربوط به تمدن شوش

ب- ۲: نقوش مربوط به دست‌بافته‌های بختیاری

شکل ب- ۲- نقوش مربوط به دست‌بافته‌های بختیاری

پیوست پ
(اطلاعاتی)
کتاب‌نامه

۱. آذرپاد، حسن و حشمتی، فضل‌الله، *فرش‌نامه ایران*، چاپ اول، تهران، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی. ۱۳۷۲
۲. اربابی، بیژن، *مرمت قالی و زیرانداز*، چاپ اول، تهران، دانشگاه هنر. ۱۳۸۶.
۳. بازغی، محمدرضا، *بافته‌ها و سنت‌ها*، چاپ اول، تهران، ستایش حور. ۱۳۸۲.
۴. پرهام، سیروس، *دست‌بافته‌های عشایری و روستایی فارس*، چاپ اول، تهران، امیرکبیر. ۱۳۷۱.
۵. پوپ، آرتور، و فیلیس، اکرم، *نساجی سنتی ایران (بافته‌های دوره تیموریان تا صفویه)*، ترجمه نشر کتاب، ۱۳۵۰.
۶. تذهیبی مسعود و فریده شهبازی، *نقش‌مایه‌های ایرانی*، چاپ اول، تهران، سروش. ۱۳۷۴.
۷. تناولی، پرویز، *دست‌بافته‌های روستایی و عشایری*، چاپ اول، تهران، یساولی. ۱۳۸۰.
۸. جهان افشار، ویکتوریا، *فرایند و روش‌های رنگرزی الیاف با مواد طبیعی*، چاپ اول، تهران، دانشگاه هنر. ۱۳۸۰.
۹. دیماند، س. م.، *صنایع اسلامی ایران*، ترجمه عبدالله فریار، چاپ اول، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب.
۱۰. صوراسرافیل، شیرین، *رنگ‌های ایرانی*، چاپ اول، تهران. ۱۳۷۸.
۱۱. علیمحمدی اردکانی، جواد، *پژوهشی در زیلوی یزد*، چاپ اول، تهران، فرهنگستان هنر، ۱۳۸۶.
۱۲. قاضیانی، فرحناز، *بختیاری‌ها؛ بافته‌ها و نقوش*، چاپ اول، تهران، پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی کشور. ۱۳۷۶.
۱۳. گیریشمن، رومن، *هنر ایران در دوران پارتی و ساسانی*، ترجمه بهرام فره‌وشی، چاپ اول، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب.
۱۴. الوند، احمد، *صنعت نساجی ایران از دیر باز تا امروز*، چاپ اول، تهران، دانشگاه امیرکبیر. ۱۳۵۰.
۱۵. یاوری، حسین، *آشنایی با هنرهای سنتی*، چاپ اول، تهران، موسسه صبا سحر. ۱۳۸۳.
۱۶. یاوری، حسین، *نساجی سنتی ایران*، چاپ دوم، تهران، سوره مهر. ۱۳۸۷.